

**TIBBIY TEXNIKA XIZMATLARINI TASHKIL ETISH VA O‘TKAZISH
TARTIBI**

Elmurotova Dilnoza Baxtiyorovna¹,

Esanov Shaxzod Snermat o‘g‘li²,

Umarov Jahongir Sayfullajon o‘g‘li³,

Bozorov Ulug‘bek Alisher o‘g‘li⁴,

Abdullayev Ibodulloh Akmaljon o‘g‘li⁵

Dotsent PhD¹, assistant^{2,3,4}, 1-kurs talabasi⁵ Toshkent Tibbiyot Akademiyasi

Annotasiya: Ishda tibbiyot texnikasiga texnik xizmat ko‘rsatish ishlari, o‘rnatish va ishga tushirish ishlaridan keying tarkib bosqichlari va tibbiyot texnikasini ishlab turgan davrida amalga oshiriladigan tadbirlar haqida batafsil ma‘lumotlar keltirilgan. Tibbiyot texnikasi holati nazoratini o‘rnatilgan tartibda akkreditatsiya, utillashtirish, tibbiyot texnikasi maxsulotlari texnik xizmat ko‘rsatish shartnomasi va texnik xizmati kursatish jurnalining qoninuy tarkibi qarab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: tibbiy texnik xizmat, bosqich, nazorat, akkreditatsiya, utillashtirish, shartnoma, texnika xavfsizlik, ta‘mirlanish.

Tibbiyot texnikasiga texnik xizmat ko‘rsatish ishlarini turlari, hajmi va davriyligi, ularni tashkil etilishi, tibbiyot texnikalarini ishlatish muddatlari, harakatda bo‘lgan normativ va ishlatish xujjatlari asosida aniqlanadi va shartnomada ko‘rsatiladi.

Tibbiyot texnikasiga texnik xizmat ko‘rsatish ishlari tarkibiga quyidagilar kiradi:

- tashkiliy texnik tadbirlarni ish faoliyatini yuritishni normativ texnik uslubiy va texnologik hujjatlarni ishlab chiqish;

- loyihalash ishlarini amalga oshirish, tibbiyot texnikasini zaxira elementlarini tanlash, material texnik ta‘minotni zararli faktorlardan himoyalash;

- qo‘rilish montaj ishlarini bajarish, ya‘ni binoni tibbiyot texnikasini o‘rnatishga tayyorlash, energiya ta‘minotini, himoya, ventilyasiya va boshqalarni ta‘minlash;

- tibbiyot texnikasini ishga tushirish va sozlash ishlarini amalga oshirish.

O‘rnatish va ishga tushirish ishlaridan keyin quyidagi tadbirlar o‘tkaziladi.

- mahsulotning ishga yaroqliligini tekshirish uchun texnik nazorat sinovlari, zarur bo‘lgan hollarda ularni texnik hujjatlarda keltirilgan parametrlari bilan solishtirish, sinash natijalari hujjatlashtiriladi;

- tibbiyot texnikasini ishlatish qoidalari bilan tibbiy xodimlarni tanishtirish va ularga tegishli topshiriqlar berish bo‘yicha akt hujjatlarini to‘ldirish, bu ishlar tibbiyot texnikasini turiga tegishli hujjatlar asosida to‘ldiriladi;

- tibbiyot texnikasiga kafolatli xizmat ko'rsatishni amalga oshirish, ya'ni ishlab chiqaruvchi tomonidan kafolat muddatida sodir bo'lgan buzilishlarni tuzatish (ishlab chiqaruvchi yoki uning ishonchli vakili tomonidan bajariladi);

- tibbiyot texnikasiga davriy (profilaktik) xizmatni ko'rsatish -eskirish jarayoni asosida kelib chiqadigan buzilishlarni oldini olish uchun reja bo'yicha qilinadigan ishlar tizimini tuzish.

Tibbiyot texnikasini ishlab turgan davrida amalga oshiriladigan tadbirlarga quyidagilar kiradi:

- tibbiyot texnikasiga davriy texnik xizmat ko'rsatish turi, hajmi, texnologik ketma - ketligi texnik hujjatlarda keltirilgan talablar texnik holat nazorati natijasida kelib chiqib tanlanadi;

- kalendar muddat bo'yicha davriylik texnologik va ishlatish hujjatlari asosida o'rnatiladi;

- tibbiyot texnikasiga ta'mirlash xizmatini ko'rsatish - bular ishga yaroqlilikni ta'minlash yoki resurslarni tiklash uchun bajariladigan ishlar bo'lib hisoblanadi;

- kundalik ta'mirlash ishlarini bajarish qarorini texnik xizmat ko'rsatish korxonasi vakili bilan tibbiyot texnikasini ishlatuvchi mutaxassis birga maslaxatlashib qabul qilishadi;

- ta'mirlash - tibbiyot texnikasi vositasidan foydalanish jarayonida, tibbiyot muassasasda nosozliklari aniqlangan qismlarini amashtirish yo'li bilan amalga oshiriladi;

- ta'mirni amalga oshiruvchi tomonidan ta'mirlangan texnikaga kafolat muddati beriladi va buning uchun foydalanuvchi ishlatish xujjatlari talabiga rioya qilishi zarur bo'ladi;

- tibbiyot texnikasi agar tibbiy maqsadga mo'ljallangan o'lchov vositasi bo'lsa va ta'mir davrida uning metrologik ko'rsatgichlariga ta'sir etilsa, u dastlabki metrologik tekshirishlaridan o'tkaziladi;

- tibbiyot texnikasi xolatini nazorati – tibbiyot texnikasini ishga yaroqliligini aniqlash uchun o'tkaziladi va bunda chegaraviy holat yoki butunlay ishlamay qolishi aniqlanadi;

- foydalanishdan oldingi nazorat tibbiy xodim tomonidan ishga tushirishdan oldin o'tkaziladi.

Ishga tushirishdan oldingi nazoratda quyidagi ishlar bajariladi:

- tibbiyot texnikasini tashqi ko'rinishi va ish joyi tekshiriladi;
- tibbiyot texnikasini ishga tayyorlashda texnika xavfsizligi qoidalariga rioya qilinishi tekshiriladi (tarmoqqa ulanuvchi simlarni butunligi, ekranlarni mavjudligi, himoya vositalarini mavjudligi);
- ishlatiladigan ashyolar bilan ta'minlanishi tekshiriladi;
- apparatni ishga tayyorligi tekshiriladi;

- apparatni ishga tushirib, uning tarkibiy qismlarining ishlashga tayyorligini ko'rsatuvchi signal, blokirovka signallari tekshiriladi;
- tibbiyot texnikasini holati nazoratini, mavjud qonunlar asosida, shu ishga xuquqi bo'lgan shaxslar tomonidan amalga oshiriladi ular chiqishdagi metrologik xarakteristikalarini o'lcaydilar.

Tibbiyot texnikasi holati nazoratini o'rnatilgan tartibda akkreditatsiya qilingan yuridik va fizik shaxslar tomonidan o'lchash vositalarini sinash yo'li bilan amalga oshiriladi. Tibbiyotda qo'llaniladigan axborot tizimlari o'rnatilgan tartibdagi testlash yo'llari bilan amalga oshiriladi.

Uttilashtirish bu – tibbiyot texnikasini hisobdan chiqarilganidan keyin, uning tarkibidagi qimmatbaxo detallarini ajratib, qolganlarini atrof muxitga zarar keltirmaydigan tartibda hisobdan chiqariladi.

Tibbiyot texnikasiga texnik xizmat ko'rsatishni hajmi va sifatini aniqlab tasdiqlaydigan hujjat sifatida texnik xizmat ko'rsatish jurnali va bajarilgan ishlar uchun akt naryadi hisoblanadi. Davolash muassasalarida mavjud barcha shartnomaga kiritilgan tibbiyot texnikasi uchun texnik xizmat ko'rsatish jurnaliga bajarilgan ishlar xaqida yozuv va keyingi ishlatish uchun ruxsat yozib qo'yiladi. (tibbiyot texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish yoki servis xizmati ko'rsatish korxonasi xodimlari tomonidan).

Tibbiyot texnikasi maxsulotlari texnik xizmat ko'rsatish shartnomasidan chiqarib yuborilishi mumkin bo'lgan holatlarga quyidagilar kiradi;

- servis xizmati kursatish korxonasi va davolash muassasalari orasidagi kelishuvga ko'ra tibbiyot texnikasi chegaraviy holatga etgan;
- texnik holat nazorati akti va deffekt vedmosti bilan tasdiqlangan;
- servis xizmati ko'rsatish korxonasi texnik talab va qoidalarga mos holda ishlatilmayotgan.

Bunday hollarda tibbiyot texnikasiga servis xizmat ko'rsatish korxonasi tibbiyot texnikasiga texnik xizmat ko'rsatishdan voz kechishga haqli hisoblanadi.

Tibbiyot texnikasiga texnik xizmati kursatish jurnali- davolash muassasalarining har bir tibbiyot texnikasi ishlatiladigan bo'limlarida yuritilishi zarur. Ular har bir shartnoma uchun alohida tuzilishi mumkin. Davolash muassasalarining raxbari qaroriga ko'ra barcha bo'lim va kabinetlar uchun yagona texnik xizmati kursatish jurnalini yurgizish ham mumkin. Texnik xizmati kursatish jurnali shartnoma tugaganidan keyin 3 yilgacha saqlanishi lozim.

Texnik xizmati kursatish jurnali quyidagi to'rtta asosiy qismlardan iborat bo'ladi:

1. Servis xizmat ko'rsatish korxonasi bilan davolash muassasi orasidagi shartnomaga kiritilgan barcha tibbiyot texnikalarini ro'yxati.

2. Iste'molchi tomonidan foydalaniladigan elektr uskunalaridan foydalanish va texnika xavfsizligi qoidalari bilan tanishish instruktaji o'tkazilgani haqida ma'lumot;
3. Tibbiyot texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish ishlarini bajarganligi haqida ma'lumot;
4. Tibbiyot texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish bo'yicha reglament ishlarini ro'yxati.

Tibbiyot texnikasiga texnik xizmat ko'rsatish jurnalini qabul bo'limida davolash muassasalari xodimlari va servis xizmat kursatish korxonasi xodimlari tomonidan to'ldiriladi, ular tibbiyot texnikasini texnik holati uchun javobgar shaxslar hisoblanadi.

Adabiyotlar ro'yhati

1. Elmurotova D.B., Gaibnazarov B.B., Cho'tpulatova M.B. Rahimberganova Z.M., Tibbiyot texnikasini o'rnatishda texnik xavfsizlik talablari // Меж. Научно-образовательный электронный журнал «Образование и наука в XXI веке» В.№24, Т.2, март 2022 С.1349-1353.
2. Salomov U.A., Elmurotova D.B., Meyliyev L.O. Technological process medicine // World Bulletin of Public Health. ISSN (E): 2749-3644, Impact Factor: 7.635, India.
3. Elmurotova D.B., Tashev B.J., Rakhimov I.T., Bozorov E.X., Mussayeva M.A. Gamma Therapeutic Devices // International journal of health systems and medical sciences, 2022-11-24, 1(5), P. 267-269.
4. Elmurotova D.B., Abdukaxxorova M.I., Raximbekov A.X. Turdiyeva S.Z. Rentgenologik tadqiqot usullari // Int. Conf. on Research in Sciences, Education and Humanities. Hosted from Basel, Switzerland, December 30th 2021. 2022. P. 60-62
5. Elmurotova D.B., Babajanov B.A., Jorayeva N.J., Sodiqov S.O. Tibbiyot texnologiyasida axborot texnologiyalar // Development and innovations in science. Int. scientific-online conf., Netherlands, January 25, 2022. P.105-107 woconf.com
6. Элмуротова Д.Б., Ялгашева Э.Б., Эсонова М.Д., Жураева Н.Ж., Бозоров Э.Х. Гамма аппараты в медицине // «Biotexnologiyada ta'lim, fan va sanoat integratsiyasi» Res. ilmiy-texnikaviy anjumani maqolalar to'plam. Toshkent, 24-25.11.2022 С.394-397.
7. Элмуротова Д.Б., Зокирова Ф.О., Юсупова Н.С., Рахимберганова З.М., Бозоров Э. Х. Гамма-терапевтический аппарат для контактного облучения // «Biotexnologiyada ta'lim, fan va sanoat integratsiyasi» Respublika ilmiy-texnikaviy anjumani maqolalar to'plam. Toshkent, 24-25.11.2022 С.397-4-399.
8. Elmurotova D.B., Nazirov R.M., Tashev B.J., Raximov I.T., Turdiyeva S.Z. Zamonaviy tibbiy axborot tizimlari // «Biotexnologiyada ta'lim, fan va sanoat

- integratsiyasi» Res. ilmiy-texnikaviy anjumani maqolalar to‘plam. Toshkent, 24-25.11.2022 C.409-412.
9. Elmurotova D.B., Ismatova L.N, Xaitov F.N., Odilova N.J. Tubes for x-ray structure analysis // Eurasian Research Bulletin V.7, ISSN: 2795-7365 April, 2022 P. 69-72.
 10. Elmurotova D.B., Yusupova N.S., Jo‘raqulov Sh.R., Ixrorova S.I. Complex of High Quality Portable X-Ray Systems // Modern Journal of Social Sciences and Humanities ISSN: 2795-4846 V.7 (July-2022). P.1-4, Portugal.
 11. Salomov U.A., Elmurotova D.B., Meyliyev L.O. Technological process medicine // World Bulletin of Public Health. ISSN (E): 2749-3644, Impact Factor: 7.635, India.
 12. Elmurotova D.B., Tashev B.J. and all. Gamma Therapeutic Devices // Int. journal of health systems and medical sciences, 2022-11-24, 1(5), P. 267-269.
 13. Elmurotova D.B., Mamashova N.T., Bozorov E.H., X-ray therapy and its applications // Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences (JARTES) V 1, ISSUE 10 / ISSN 2181-2675. 2022, P 358-363. DOI: 10.5281/zenodo.7241942